UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

6 Edocet in testes assumi sexta parentes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

frater, &c. Sed ſi alium habeo patrem, alium ſocerum, numeroſius ſe charitas protenderet: in qua univerſi fideles & præcipuè ſtudentes continuè perſeverent per gratiam ejus, qui eſt benedictus in ſæcula ſæculorum. Amen.

QVÆSTIO VI.

NVnc quæritur, quibus accuſantibus, vel teſtificantibus, conſanguineorum conjunctio dirimenda ſit.

C. I. ¶ *Conſanguinei tantùm, vel ſi progenies defecerit, antiqui & veraces propinquitatem in ſynodo computent.*

De his ita decrevit Fabianus Papa.

COnſanguineos *a* extraneorum nullus accuſet, vel conſanguinitatem in ſynodo computet: ſed propinqui, ad quorum notitiam pertinet, id eſt, pater, mater, frater, ſoror, patruus, avunculus, amita, matertera, & eorum procreatio. Si autem progenies tota defecerit, ab antiquioribus & veracioribus, quibus eadem propinquitas nota ſit, Epiſcopus canonicè perquirat: & ſi inventa fuerit propinquitas, ſeparetur.

C. II. PALEA.

[Cœleſtini Papæ *decretum eccleſiæ Florentinæ miſſum.*]

VIdetur nobis, quòd ſecunda, quam contra prohibitionem eccleſiæ duxit, non ſit uxor, etiamſi primam non haberet deſponſatam. Nam quod contra interdictum & ordinem eccleſiæ factum eſt, tanquam inordinatum, ratum non haberi tam divinæ, quàm humanæ legis proclamat auctoritas. Quia igitur ea, quam inordinatè ſuperduxit, prohibitione renitente, uxor non eſt, cogendus eſt eam recipere, quam juravit & deſponſavit, & ex ea prolem genuit: ut juramenti religio non vilipendatur, & fides ad invicem promiſſa ſervetur, & proles in cultu Dei nutriatur & educetur, & alii exinde occaſionem pejerandi *b*, & alias decipiendi aſſumere non valeant. Quod autem parentes, fratres, & cognati utriuſque ſexus in teſtificationem ſuorum ad matrimonium conjungendum vel dirimendum admittantur tam antiqua conſuetudine, quàm legibus approbatur. Ideò enim maximè parentes, & ſi defuerint parentes, proximiores admittuntur, quoniam unuſquiſque ſuam genealogiam & cum teſtibus, & chartis, tum etiam ex recitatione majorum ſcire laborat. Qui enim melius recipi debent, quàm illi, qui melius ſciunt, & quorum eſt intereſſe, ita ut, ſi non interfuerint, & conſenſum non adhibuerint, ſecundùm leges, nullum fiat matrimonium? Quod verò legitur [*c* pater non recipiatur in cauſa filii, nec filius in cauſa patris] in criminalibus cauſis & contractibus verum eſt: in matrimonio verò conjungendo & disjungendo, ex ipſius conjugii prærogativa, & quia favorabilis res eſt, congruè recipiuntur *d*.

¶ *Hæc Palea deeſt in pleriſq; vetuſtis exemplaribus. Habetur verò, qui matrimonium accuſ. poſſ. cap. 3. ex Clemente III. a- has Cœleſtino, Florentino Epiſcopo, aliàs eccleſiæ Florentinæ: indeq; & ex aliquot manuſcriptis eſt emendata, verbis aliquot & additis, & ſublatis.*

C. III. ¶ *Qui jurejurando propinquitatem firmare debeant.*

Item Vrbanus Papa *Richardo a Genuenſi Epiſcopo.*

NOtificamus *b* tibi, ut poſtquam tres, aut duo ex propinquioribus jam defunctæ uxoris ejus, qui accuſatur, vel vivæ, hanc propinquitatem jurejurando firmaverint, vel tres aut duo ex antiquioribus Genuenſibus, quibus hæc propinquitas nota eſt, qui bonæ famæ, & veracis teſtimonii ſint, remoto amore, timore, pretio, & omni malo ſtudio, ſupradicto modo conſanguinitatem firmaverint, ſine omni mora conjugia diſſolvantur. Quòd ſi propinqui, aut extranei verbis tantùm propinquitatem teſtantur, & juramento probare vel noluerint, vel nequiverint, conjugium nullatenus diſſolvatur: ſed competens eis pœnitentia propter infamiam, vel peccati maculam (ſi fortè in hac re contraxerint aliquam) injungantur.

C. IV. ¶ *Suæ confeſſioni relinquuntur, quorum inceſtum nullus jurejurando affirmat.*

Item ex *c* concilio Vrbani Papæ habito in Apulia.

SI *d* duo, vel tres viri conſanguinitatem jurejurando firmaverint, vel ipſimet fortè confeſſi fuerint, conjugia diſſolvantur. Si verò neutrum contigerit, Epiſcopi eos per baptiſmum, per fidem, per judicium Chriſti in vera obedientia obteſtentur, quatenus palàm faciant, utrum ſe (ſicut eſt fama) conſanguineos recognoſcant, ſi negaverint, ſibiipſis relinquendi ſunt: ita tamen, ut ſi aliud in conſcientia habeant, ſe à liminibus eccleſiæ, à corpore & ſanguine Domini, à fidelium communione noverint ſegregatos, atque infames effectos, donec ab inceſti facinore deſinant. Si ſe Epiſcoporum judicio ſegregaverint, ſi juvenes ſunt, alia matrimonia contrahere non prohibeantur.

2 pars. *Ecce quibus accuſantibus vel teſtificantibus conſanguineorum conjunctiones ſunt dirimendæ. Cujuſmodi verò juramentum ab accuſatore ſit exigendum, ex Romano ordine* 1 *habetur. Eſt autem hujuſmodi.*

1 ¶ Ordine] *Cæteri collectores citant non;* ex ordine: *ſed, ex concilio Romano ſub Gregorio III. Ex quibus collectoribus, & vetuſtis Gratiani exemplaribus nonnulla ſunt emendata in hoc, & in ſequentibus capitibus.*

C. V. ¶ *Iuramentum accuſatoris.*

I. DE *e* parentela illa, quam dicunt eſſe inter illum N. & iſtam ejus conjugem N. quidquid inde ſcis, & audiſti à tuis vicinis, aut à tuis propinquis antiquioribus, quòd tu per nullum ingenium, nec propter timorem, nec propter amorem, aut per *f* præmium, aut ejus *g* conſanguinitatem celabis Epiſcopum tuum, aut ejus miſſum, cui hoc inquirere juſſerit, quandoque te ex hoc interrogaverit. Sic te Deus adjuvet, & iſtæ ſanctorum reliquiæ.

C. VI. ¶ *Iuramentum teſtium.*

ILlud *h* ſacramentum *i*, quod iſte juravit de illa parentela, quæ inter illum N. & ejus conjugem N. computatur, quòd tu illud obſervabis, in quantum ſapis, aut audiſti. Sic te Deus adjuvet.

3 pars. *Hoc Iuramentum non eſt ſeparationis, ſed ſynodale, inſtitutum ab* Eutychiano Papa.

C. VII. ¶ *Synodale juramentum.*

Ait enim.

EPiſcopus *k* in ſynodo reſidens poſt congruam allocutionem ſeptem ex plebe ipſius parochiæ, vel eo am-

a *Sent. 4. diſt. 41. Poly. l. 6. tit. 4. Anſ. l. 10. c. 60. Bur. l. 7. c. 26. Ivo p. 9. c. 57. Pann. l. 7. c. 84. Extra, qui matri. accuſ. poſſ. cap. videtur.* b *al. pejerandi.* c *ff. de teſtibus. l. teſtis idoneus.* d *al. admittuntur.*

a *al. Cypriano.* b *Sentent. 4. diſtinct. 41. Ivo part. 9. cap. 33. Pannorm. lib. 7. cap. 85.* c *In codice pervetuſto ex Eugenio II.* d *Sentent. ibid. Ivo p. 9. c. 53.* e *Polyc. l. 6. tit. 4. Anſelm. l. 10. c. 74. Burch. l. 7. c. 25. Ivo p. 9. c. 61. Pannorm. l. 7. cap. 86.* f *al. propter.* g *al. propter.* h *al. Iſtud.* i *Burch. l. 7. c. 26. Ivo p. 9. c. 62. Pann. l. 7. c. 87.* k *Polyc. l. 6. tit. 4. Anſ. l. 6. c. 152. Burch. l. 1. c. 91, 92, 93.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

plius prout viderit expedire, maturiores, honeſtiores, atque veraciores viros in medium debet evocare, & allatis ſanctorum pignoribus unumquenque illorum tali ſacramento conſtringat. Amodò in antea quidquid noſti, aut audiſti, aut poſtmodum inquiſiturus es, quod contra Dei voluntatem, & rectam Chriſtianitatem in parochia factum ſit, aut futurum erit, ſi in diebus tuis evenerit, tantùm ut ad tuam cognitionem quocunque modo perveniat, ſi ſcis, aut tibi fuerit indicatum ſynodalem cauſam eſſe, & ad miniſterium Epiſcopi pertinere, quod tu nec propter amorem, nec propter timorem, nec propter *a* pretium, nec propter parentelam ullatenus celes Epiſcopum, aut ejus miſſum, cui hoc inquirere juſſerit, quandocunque te ex hoc interrogaverit. Sic te Deus adjuvet, & illæ ſanctorum reliquiæ. Illud 1 ſacramentum, quod iſte juraverit de ſynodali cauſa, quod tu illud ex te ita obſervabis, inquantum ſapis, aut audiſti, aut ab hac die in antea inquiſiturus es. Sic te Deus adjuvet, &c.

1 ¶ Illud] *Burchardus legit,* iſtud. *& ante hac verba proponit hanc rubricam,* Iuramentum cæterorum.

4 pars. *Ab hoc juramento illud ſumptum eſt, principio paululum derivato. Porrò de juramento ſeparationis* Innocentius Papa II. *ſcribit Othoni Lucenſi Epiſc. dicens.*

C. VIII. ¶ *Iuramentum illorum, qui conſanguinitatem probant.*

II. DE parentela illa, unde nos conſulere voluiſti, pro qua etiam eſt ad noſtram audientiam appellatum, aliorum fratrum ſcripta ſuſcepimus, qui utique cauſam ipſam diverſo modo narrabant. Et primò quidem tam in gradibus, quàm in nominibus perſonarum diſcordaſſe: poſtmodum verò in altero eorum computatores ejusdem parentelæ dicuntur conveniſſe. Cæterùm in hujuſmodi caſibus ſummopere conſideranda eſt qualitas perſonarum, quæ aliquid contra quoslibet aſtruere velint: quæ etiam jusjurandum præſtare debent, quod neque gratia, neque pretio, vel timore, vel odio alicujus hoc dicunt contra eos, de quibus agitur: ſed potius, quia credant ita verum eſſe, & ita ſe à ſuis anteceſſoribus audiviſſe. In quibus omnibus non debet aliqua varietas, vel contrarietas inveniri.

5 pars. *Qui verò ſeparantur ab invicem, hujuſmodi juramentum præſtabunt* b.

C. IX. ¶ *Iuramentum ſeparationis.*

AB *c* iſto die in antea, quòd tu per nullum ingenium te ſociabis huic tuæ conſanguineæ 1 N. cum qua contra legem, & rectam Chriſtianitatem adulterium & inceſtum perpetraſti, nec in conjugio, nec in adulterio illam tibi ſociabis, nec cum illa ad unam menſam manducabis & bibes, aut ſub uno tecto manebis: niſi fortè in eccleſia, aut in alio publico loco, ubi nulla mala ſuſpicio poſſit eſſe, & ibi coram teſtibus idoneis pro certa neceſſitate pariter colloquamini: nec aliam conjugem accipies, niſi fortè poſt peractam pœnitentiam tibi licentia data fuerit ab Epiſcopo tuo, aut ejus miſſo. Sic te Deus adjuvet, & iſtæ ſanctorum reliquiæ.

1 ¶ Conſanguineæ] *Quæ ſequuntur uſq; ad verſic.* perpetraſti. *addita ſunt ex Burchardo & Ivone, itemq; alia nonnulla.*

6 pars. *Occaſione verò conſanguinitatis uxorem ſuam dimittere, & aliam ducere non licet alicui, niſi cauſa primùm probata fuit.*

C. X. ¶ *Niſi coram eccleſia conſanguinitate probata uxorem dimittere non licet.*

Unde Alexander Papa II. *Gulielmo de Monſtrolio* d.

MVltorum *e* relatione cognovimus, te propriam velle abjicere uxorem, & adhærere alteri, prætendentem conſanguinitatis occaſionem. Unde Apoſtolica auctoritate interdicendo mandamus tibi, ut hanc quam nunc habes uxorem, nullatenus præſumas dimittere, vel aliam ducere, donec Epiſcoporum religioſorum concilium cauſam iſtam examinaverit.

7 pars. *Recepturus verò eam, quàm injuſtè dimiſit, hoc modo jurabit.*

C. XI. ¶ *Reconciliationis juramentum.*

AB *a* iſto die in antea iſtam conjugem tuam N. quam injuſtè dimiſeras, ita tenebis, ſicut per rectum maritus ſuam debet habere conjugem, in dilectione, & debita diſciplina: ne eam per ullum malum ingenium à te ſeparabis, nec ea vivente aliam accipies. Sic te Deus adjuvet, &c.

Quòd autem unius teſtimonio conjugia apud quoſdam [illegible]tur, nulla ratione ratum habetur. Cùm enim Dominus dicat: [*Omne verbum ſtabit in ore duorum vel trium teſtium.*] *Item cùm in Ilerdenſi concilio, cap. 20. dicatur:* [*Omnis controverſia, quæ de eccleſiaſticis rebus fit, ſecundùm divinã legem ſub duobus vel tribus teſtibus terminetur, Domino dicente:* c [*non unus ſit contra alium* d, *ſed in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum.*] *Item cùm alibi dicatur:* [*nullius* 2 *perſonæ [illegible]tumlibet exercitatæ teſtimonio aliquid credatur.*] *evidenter apparet, unius aſſertione conjugia non eſſe dirimenda.*

1 ¶ Contra alium] *In Deuteronomio hæc adduntur,* [illegible] quid illud peccati & facinoris fuerit. *In Evangelio autem ſunt tantummodo ſequentia,* ut in ore duorum, &c.

2 ¶ Nullius perſonæ] *In codice Theodoſiano, [illegible]* *leguntur hæc verba,* & nunc manifeſtè ſancimus, [illegible] omninò teſtis reſponſio audiatur, etiam ſi [illegible]riæ honore præfulgeat. *quorum ſimilia recitantur [illegible] p. 16. c. 204. Et Gratianus ſupr. 6. q. 2. in princ. hanc eandem ſententiam attulit.*

QVÆSTIO VII.

QVod autem quæritur, ſi illi, qui de inceſtis [illegible]ſcuntur, filii reputentur, Auguſtinus in libro [illegible]num ſuper Leviticum, cap. ſeu qu. 76. [illegible] *dicens.*

C. I. ¶ *Non appellantur filii, qui de inceſtuoſis naſcuntur.*

QVid *f* eſt [Quicunque 1 dormierit *g* cum cognata ſua, ſine filiis morietur,] cùm filii ex [illegible] conjunctionibus & ante nati ſint, hodieque [illegible] An hoc intelligendum eſt lege Dei conſtitutum, ut [illegible] que ex eis nati fuerint, non deputentur filii, id eſt, [illegible] parentibus jure ſuccedant.

1 ¶ Quicunque dormierit cum cognata ſua] *[illegible] ba non ſunt hìc apud beatum Auguſtinum, ſed [illegible] ſtionis 76.*

QVÆSTIO VIII.

DE his verò, qui ignoranter conjuncti ſunt, in [illegible] conſanguinitatis vel affinitatis ex diſpenſatione [illegible] relinquantur, Gregorius in Regeſto definit, dicens.

¶ *In Polycarpo citatur ex Gregorio in Decretis.*

C. I. ¶ *Non ſeparentur, qui infra ſeptimam generationem ignoranter copulantur.*

DE *h* gradibus verò cognationum, qui infra [illegible]

a *al. præmium.* b *al. præſtabant.* c *Poly. l. 6. tit. 4. Anſelm. lib. 10. cap. 75. Burch. l. 7. cap. 27. Ivo p. 9. cap. 63. Pannorm. lib. 7. cap. 88.* d *al. Monaſterıolo.* e *Ivo part. 9. c. 32. Pannor. l. 7. c. 82.*

a *Poly. ibid. Burch. l. 9. c. 81. Ivo p. 8. cap. 317. Pannorm. [illegible] c. 41.* b *Deut. 17.* c *Deut. 19. Matth. 18.* d *[illegible] quem.* e *6. quæſt. 2. in princ. ſupr.* f *Burchardus [illegible] cap. 17. Ivo part. 9. c. 52. Pann. l. 7. c. 83.* g *Levit. 20.* h *[illegible] l. 6. tit. 4.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN